

УКРАЇНСЬКА

ПРЕСОВА

СЛУЖБА

ВИДАННЯ ГОЛОВНОЇ РЕДАКЦІЇ.

Ч. I.

10 січня 1941 р.

ПРО СВІТОНАСТАВЛЕННЯ.

Можна різно ставитися до світу, що нас зо всіх усюдів оточує і що в ньому ми примушені жити, й провадити ту чи іншу діяльність. Можна, наприклад, дивитися на світ, як на високо мистецький твір незрівняної краси, що його споглядання дає нам безконечну насолоду. Перед світлою загравою ранішньої зорі, як і перед криваво-вогнистою пожежою заходу сонця, перед безмежними просторами моря, як і перед величними масами мальовничих гір, перед запашними чарами завітчаної весни, як і перед різнобарвною та меланхолійною красою осені, - нероз кожний із нас спиняється в мовчазному чи екстазійному захопленні, і, поволі поглиблюючи чи розвиваючи в собі ці відчуття зовнішньої краси, витворює поетичний образ світу, що його Ніцше назвав Апольоністичною ілюзією. Завдяки ній чимало людей каже життю: "Так, я приймаю Тебе, бо Твій образ дійсно гарний, і Ти гідне того, щоб про Тебе мріяли і Тебе оспівували..."

Але таке відношення до світу, хоч і сприяє витворенню великих духових цінностей, має занадто пасивний характер. Не можна тільки "споглядати", треба вміти ще й інших причастити тієї духової радості; не досить відчувати, треба ще вміти скерувати ті відчуття в річище чину.

Бо людина - це не відірваний від громади осібняк, але її цінна складова частина, що мусить в той чи інший спосіб брати чинну участь у загальному громадському житті, мусить бути часткою тієї загальної волі, що кермує світом, і що знаходить свій вияв у спільній діяльності всіх членів того чи іншого суспільства. В цій спільній діяльності, кожна людина поволі усвідомлює собі вагу чину, як вияву вічного життя, вічної невмірущої енергії, що творить і перетворює світ, і що в неї енергія й воля кожної окремої людини входить, як необхідна творча частка. Таке відношення до світу, як до джерела й осередку вічної енергії, Ніцше назвав Діонісійною ілюзією: перед страшним видовищем страждання, руїни і смерті, людина, завдяки Діонісійній ілюзії, переборює своє розчарування, свій песимізм, усвідомлює вічність волі під вічною зміною явищ, і каже життю: "Так, я приймаю Тебе, бо в Тобі - вічна творчість, в Тобі - не-смертєльність..."

Але не треба думати, що більшість людей живе з тими, Апольонівською чи Діонісійною, ілюзіями. Більшість людей взагалі не думає, чому і як вона живе. Вона задовольняється тим, що взагалі - живе. Для цієї більшості, світ - це місце, що в ньому можна мати дуже багато різних розваг і потіх, що в ньому можна дуже добре попоїсти, ще краще попоти, ще краще покохатися, піти якнайчастіше до кінематографу, пограти в карти, піти на танці, на співи, на музику... Треба тільки мати досить грошей. Яко мога більше грошей! Бо тільки гроші можуть принести й дозволити всі ці розваги, що їх осягнути вважається за мету всього життя. І в звичайні нормальні часи, коли не бракує ані їжа, ані питво, коли електричне світло заливає по цілих ночах найвіддаленіші вулиці міста, і над головою мирного міщуха, що попоївши і попивши, хотів би спокійно спати, не висить жодна загроза з неба, - таке міщансько-гедоністичне наставлення до життя, не викликаючи ані в кого особливої пошани та захоплення, дає можливість кожному окремому міщухові дійти всеж спокійно кінця своїх днів, як зрештою й кожному коневі, псові чи вівці.

Та наші часи ніяк не можна назвати ані нормальними, ані звичайними. Величезній більшості всіх отих міщухів, що хотіли б дивитися на життя, як на спосіб здобування втіх для так званого грішного тіла, наші часи видаються навіть дуже трудними, просто неможливими, незрозуміло жорстокими та залутаними. Подумайте тільки: цього не можна і того теж не можна; вночі з хати не вийдеш, бо ноги в темряві переломиш, - та й у хаті спокійно не висидиш, бо бомба може впасти. Ані поїси, як слід, ані випеш, ані навіть не виспишся. І тепер, - сам тепер, - у багатьох з цих міщухів виникає питання, яке вони починають задавати

не тільки собі, а й своїм сусідам: "Та чи варто так жити?! І що воно за життя собаче!". І дійсно, якщо в такого міщуха все життя полягало в пошукуванні втіх, розваг та матеріяльних задоволень, не можна не признати, що життя може втратити для нього всяку вартість. Бо він же не бачить іншого його змісту, як задоволення своїх особистих жадань та примх...

І тому необхідно зясувати якнайширше цим жалюгідним людям, що їх нещастя, їх трагічна непристосованість до нашого трагічно-величнього світу полягає в їх гедоністично-міщанському наставленню до світу, і що для них може бути тільки один порятунок - зрозуміти, що життя - не забавка, що воно дане нам не для шукання втіх і радощів, що приходять самі, коли ми їх найменше шукаємо, а виконання особистого й суспільного обов'язку: особистого - в усе більше поширенні власного духового багатства; суспільного - в усе більшому збагаченні й посиленні власної національної громади. І тільки тоді, коли на місці гедоністично-міщанського наставлення прийде наставлення героїчно-релігійне, до визнає в кожній людині необхідну частку творчого світового процесу і що накладає кожній людині якнайзавзятіше сповнення її особистого післанництва, тільки тоді наші часи не видаватимуться безмірно й безнадійно важкими; тільки тоді - в виконанні своєї праці, знаходитиме людина повне задоволення з тієї ролі, що випала їй у житті - бо ж чи може бути краща доля, як доля співучасника і співтворця великих діл?...

Але тут може хтось зауважити: але ж де ті великі діла, що в них може співділати тепер активний українець?

Як то - де? По всіх усядах, де той українець знаходиться. По всіх усядах він може бути співучасником творення нашої великої будуччини, якщо він тільки буде про неї постійно й вірно думати, якщо тільки він буде про неї мріяти і її сприймати, як свій обов'язок і своє призначення.

Саме в ці дні, в книжці французького письменника А. Мореля "Мистецтво по дорожюванню по Італії" /Париж, 1920 р. ст. 236/ я прочитав такі рядки, присвячені італійській Тоскані: "Я не думаю, щоб існувала деінде, окрім хіба самого Риму, якась країна, що могла б, як Тоскана, викликати таку мужність щодо життя і щодо сповнення свого суспільного завдання. Кожний із тих, що тут колись працював і терпів, не знав, задля чого властиво він терпить. Ці люди не могли тоді знати значення своєї праці. А тимчасом з таких маленьких відірваних зусиль що за великі наслідки! Спільна сума цих всіх малопомітних завдань та поривів створила зрештою оту Фльоренцію, що її ми тепер подивляємо. Робім же, як колись Тоскана, працюймо, як вона колись працювала, будьмо сумлінні й уважні в усіх актах нашого життя, не марнуймо нічого з тих сил, що нам дані для сповнення незнаних нам завдань світу, і залишмо решту богам. Вольтер сказав уже давно тому: культивуймо наш сад! З усіх наших праць, жадань, болів і радощів формується поволі, зерно за зерном, атом за атомом, свідомість цього світу, що передається через століття і витворює про нас таку думку потомків, на яку ми дійсно заслуговуємо..."

І коли я читав це, я думав про різні, досі занедбані кутки нашої національної території, де відкриваються тепер таке широке поле для малих діл, що з них народитися може велика будуччина.

Євген Онацький.

ПРЕЗИДЕНТ А. ВОЛОШИН ПРО ПОЛК. А. МЕЛЬНИКА.

З нагоди 50-річчя Голови ПУН Полк. Андрія Мельника відвідав гол. редактор празького "Наступу" б. Президента Карпатської України о. дра Августина Волошина, який сказав йому:

Щиро приступаю і я до святкуючих 50-ті роковини народження п. Полк. А. Мельника. Минулого року в Венеції більше разів говорив я з п. Полк. Мельником і можу сказати, що він зробив на мене цілком добре враження і то як людина, як вояк і як політик.

Як людина належить п. Полковник до приемного типу культурного європейця, що має свій певний, вироблений світогляд на основі християнської культури. Він мало говорить, але що скаже, то глибоко обдумає й у його словах нема ключого терня проти інших.

Як вояк не дозволяє собі ніякої газардної гри, знає оцінювати й щадити дорогу енергію нації.

Особливо цінний він, як політик, бо як я з його слів це сконстатував, п. Полк. Мельник перед собою бачить завдання конструктивної селекції всіх позитивних компонентів серйозного національного стремління до нашого найвищого ідеалу. Я не чув від нього ніяких закидів проти інших. Він знає оцінювати добрі прикмети й своїх противників, а це й назначує його на звання Провідника.

П. Полк. Мельник це не людина примітивного матеріалізму, що головним своїм завданням вважає боротьбу проти релігії; він ідейний націоналіст, але знову не в значенні так зв. "наднаціоналістів", що говорять: "моя нація і над самим паном Богом". П. Полк. Мельник в націоналізмі бачить найважливіший компонент українських змагань і під його прапором бажає об'єднати Українську Націю. Я надіюся, що це йому і вдасться, бо до того допоможуть йому всі українські творчі сили.

Щиро вітаю п. Полковника знагоди його 50-ліття і бажаю йому багато ласки Божої до тяжкої праці, і повного успіху! В нашій справі найважливішим компонентом є якраз справедливість, і ласка Бога не дасть загинути вірному до Бога народові!

ПОХОРОНИ ГЕН. ВІКТОРА ЗЕЛІНСЬКОГО.

18 грудня спочив у могилі в Цоппоті ген. Віктор Зелінський. В цвинтарній каплиці відправив о. Білецький заупокійне богослуження, пращаючи Покійного: "Ти ціле життя служив своїй Нації, то ж хай Бог прийме Тебе в своє Царство". Пролунало сумно "Вічная Пам'ять". Востання глянули приявні на обличчя Генерала: було таке саме, як за життя - спокійне й стоїчно певне. Після запечатання домовини похоронній похід вийшов із каплиці на могилу. Домовину несли б. старшини Української Армії. За домовою ніс прибраний син і ад'ютант останніх літ Генерала А. Романюк шаблю та синій жупан.

Похід спинився над могилою, де по відправі останніх обрядів виголосили пращальні промови: від Родини й свояків А. Романюк, від УНО й старшин полк. Омельченко, та Провідник УЦК з Кракова проф. др Кубійович. Киненням грудки сірої землі пращалися з Генералом всі учасники похоронів, що приїхали з Берліна, Кракова, Данцігу, Діршав і Готенгафен.

Цього ж дня відбулася поминальна тризна в честь Покійного заходом місцевого студентського т-ва "Основа" й філії УНО-Данціг. Відкрив її промовою голова філії УНО інж. Біласюк, прочитавши опісля жалібні телеграми, що надійшли від українських комбатантів та провідників українського та німецького суспільного життя. Далі промовляли полк. Омельченко, полк. Роман Сушко, представник ЦЕСУСа Я. Шумелда та А. Романюк, що склонили голову перед заслугами Покійного Генерала перед Україною.

УКРАЇНЦІ В АРГЕНТИНІ.

Рідко й з опізненням доходить в Європу українська преса з Аргентини. З "Нашого Клича" з радістю довідуємося, що життя українства в цій країні не за вмерло, хоч не бракує ворожих нападів, і зокрема дошкулює тамешньому українському робітництву безробіття, що зросло за час війни в країні. Т-во "Відродження" організує поміч цим безробітним, ведучи одночасно далі свою національно-виховну роботу. В українських центрах відбуваються такі театральні вистави, як "Ми йдемо в бій!", "Білас і Данилишин", тощо. Святочні академії відбулися в честь Юліана Головінського, Листопадових Роковин і под.

ВИДАВНИЦТВО "ПРОБОЄМ" У ПРАЗІ.

Серед невідрадних умовин національного лихоліття й європейської воєнної завірюхи повстало було в Празі перед роком українське націоналістичне видавництво "Пробоем", що за цей рік своєї діяльності може глянути гордим оком на власні здобутки й заслуги. Ось кілька даних і цифер про роботу цього видавництва:

Воно видає в 5.700 прим. тижневик "Наступ" з двома двотижневими додатками: "Націоналіст" - часопис українознавства й "Технік" - огляд подій зі світа техніки. Далі публікує В-во в 2.500 прим. місячник культури "Пробоем", єдиний сьогодні в своєму роді в українській дійсності. В книгозбірні "Пробоем", виходять що чверть року найкращі твори наших письменників; досі появилася "Княжа Україна" О. Олеся й ін. В серії "Народня Бібліотека Наступу" видруковано м.ін. Д. Ткачука "Український націоналізм", М. Всегоренка "По українських волостях", М. Запотоchnого "Дух руїни", Ю. Артюшенка "Слідами великих предків до світлого майбутнього" й ін. В бібліотеці "Відвага", призначеній для дітей і юнацтва, появилася істор. оповідання Б. Грінченка "Олеся" й Софії Будко "Княгиня". Врешті "Самоосвітня Бібліотека" публікує двотижневими випусками самоучник німецької мови. Друкується великий календар-альманах "Наступу". Погруддя, портрети, листівки, відзнаки, гасла, тощо належать теж до продуктів багатой діяльності В-ва.

В публікаціях видавництва "Пробоем" співробітничать визначні сили українського пера. Мистецько-технічне оформлення видань завжди на висоті. В новому році В-во далі змагатиме до поширення й поліпшення своєї роботи, яка повинна скоро допомогти заловнити всі ті прогалини в нашій культурній житті, що їх наробив злочасний вересень 1939 р. Часопис "Пробоем" будив Карпатську Україну від 1933 року, "Наступ" народився в державних Ужгороді-Хусті. Вірно своїм гарним традиціям, видавництво "Пробоем" займає сьогодні знатне місце в наших національних змаганнях.

ІНТРИГІ ПРОТИ ОДВУ В АМЕРИЦІ.

Нью-Йоркська "Україна" помістила обширну статтю директора Українського Бюра в Вашингтоні Євгена Скоцка п.н. На маргінесі інтриг проти ОДВУ, в якій автор пише м.ін.:

"Останніми часами в деяких "американських" публікаціях, як ось нью-Йоркський "ПМ", появилася несамовиті наклепи на українців в Америці, головно на Організацію Державного Відродження України /ОДВУ/. Ці наклепи склалися з цілої низки фантастичних обвинувачень, починаючи від того, що ОДВУ "німецька агентура", а її члени це "німецькі шпіони", а кінчаючи на твердженні, що українці були навіть співвідповідальні за вибух в фабриці пороху "Геркулес", що недавно трапився в стейті Нью Джерзі!

Було ясным - пише Е. Скоцко, - що ці обвинувачення, це зловна провокація ворогів української справи. Всежтаки, деякі українські круги та їхня преса, точно, провідники Українського Робітничого Союзу та "Народньої Волі" з Скратону, і "Український Голос", орган Союзу Українських Самостійників в Канаді, порішили прийняти ці наклепи за добру монету та використати їх для внутрішньої міжпартійної боротьби. Тому з шаленим вереском кинулися до нової кампанії проти головного "обвинуваченого", ОДВУ, роздуваючи ці закиди до небувалих розмірів та надаючи їм свою питому інтерпретацію. А найголовніше, вони почали представляти цілу справу українському громадянству в такий спосіб, наче б то на ОДВУ сипали удари не з боку лише кількох брукових американських видавництв, але з боку таки широкого американського суспільства та самого американського уряду.

І ось панове з "Народньої Волі" та "Українського Голосу" тепер відзиваються до українського громадянства в такий тон: ми завжди казали /це правда!/, що ОДВУ це гітлерівські прислужники; що вони копають гріб українській справі та добрій славі нашої еміграції; а тепер за їх вчинки американська опінія навіть американський уряд, таврують всіх українців.

Хто ж це є для "Народньої Волі" та "Українського Голосу" та "американська опінія", що нас тепер осуджує? Ті часописи та памфлети, що виступили проти нас. А ними дотепер є: згаданий уже нью-Йоркський табльйдовий щоденник "ПМ",

другий нью-йоркський часопис /журнал/ "Фрайдей", міміографований памфлет "Ди Авр", також видаваний у Нью Йорку; за ними йдуть такі чужо-національні часописи, як російське "Новое Руское Слово", Нью Йорк, російський большевицький "Руской Голос", Нью Йорк, "Польскі Дзеннік Народови", Шикаго та большевицькі "Українські Поденні Вісти", Нью Йорк. До них долучити ще треба книжку Джордж-а Бритт-а "Ди Фифт Каломн Из Гір" /Пята кольона тут/.

Щоб українське громадянство здало собі точно справу з того, яку то загальну "опінію" творять ці останні видання, треба їх коротко схарактеризувати - пише автор далі.- "ПМ", "Фрайдей" і "Ди Авр" це, щоб бути отвертим, нічого іншого, як звичайні агентури большевицької Москви. "ПМ" був заснований тому кілька місяців серед загадочних обставин. Коли він почав виходити, визначні американські журналісти в своїх статтях негайно розкрили перед американським загалом, що його редакційна еліта складається з людей, які від довгих літ беруть накази просто з Москви. "ПМ" не виявив на ці обвинувачення очікуваної реакції. В додатку, на жаль для Советів, цей часопис поквалився та передчасно відкрив своє правдиве обличчя, форсуючи нагально всякий матеріал/такий, як ось його статті про українців/, який відразу зорієнтував читачів відносно призначення цієї газети. Внаслідок цього, як я довідаюся, дотепер проти "ПМ" виточено вже ряд процесів за "лайбел", як також цей часопис, по коротеньким своїм існуванню, вже переходить в інші руки, а є й достовірні поголоски, що має перестати виходити взагалі.

"Ди Авр", це мізерний, кілька-сторінковий, міміографований шиток, який називає себе "довірочним" інформатором та спеціалізується в ширенні сплетнів проти всяких груп, головно чужинецьких. "Фрайдей", це відомий народно-фронтівський орган, яких повно Москва натворила по цілому світі. Як "Ди Авр", так і "Фрайдей", пишуть ті самі люди, та виконують підривну роботу, як звичайні большевицькі агенції. Їх роля якраз така, яку сьогодні означається словами "пята кольона". Дотепер вони виконали своє завдання відносно українських організацій.

"Ди Фифт Каломн Из Гір", це більша брошура, одна з таких, що то нераз, коли загальна опінія заабсорбована якоюсь драстичною проблемою, як ось тепер проблемою "пятої кольони", зявляються нагло наче гриби по дощі, щоб дану проблему ще більше роздути, а при цій нагоді також виконати певне своє прокативне діло. Книжки цієї не видала ніяка поважна видавнича фірма, а видав її Вилфред Фонк /давніший співредактор фірми "Фонк енд Веґнел"/, який щойно кілька місяців тому зложив свою фірму та, зовсім природньо, щоб зробити їй рекламу, видав таку ультра-сензаційну брошуру, яка під сучасний мент не могла не звернути на себе уваги та не принести йому поважних зисків.

Оце є ті чинники "американської опінії", "ревеляції" яких панове з "Народньої Волі" вихваляють як розумних "американських патріотів", та на яких базують свій галас про таврування ОДВУ "американською нацією".

Накінець стаття виказує, що намагання противників ОДВУ скомпромітувати цю організацію, не повелися, бо з боку урядових американських чинників досі не було ніяких ворожих потягнень проти ОДВУ. Зокрема занехала своє слідство проти ОДВУ т.зв. комісія Даєса. Автор опрокидує теж твердження "Народньої Волі", немов то поодинокі діячі ОДВУ знаходяться на якихсь "чорних листах" американської поліції. Е. Скоцко кінчить свою переконливу статтю ствердженням, що групи, які нападають на ОДВУ, і нечисельні і без ширшого впливу на наше суспільство, й тому, їхня негідна, шкідлива акція не матиме тих успіхів, яких вони собі бажали б.

АМЕРИКАНСЬКА ГАЗЕТА ПРО ПРОФ. О. ГРАНОВСЬКОГО.

Найбільша міннесотська газета "Ди Міннеаполіс Таймс-Трибюн" принесла велику статтю про український визвольний рух та зокрема про голову ОДВУ проф. О. Грановського. Та сама газета була принесла минулого року перевернуто інтервю проф. Грановського, яке мало на меті пошкодити українству в Америці. Теперішня стаття намагається направити цю помилку.

СВІДЧЕННЯ ПРО ПОЛОЖЕННЯ В СОВ. УКРАЇНІ.

В наших руках знаходиться лист із Карпатської України, в якому автор згадує коротко про тамешню ситуацію, й ширше подає відомості про положення в Советській Україні, що доходять через Карпати.

Про Карп. Україну читаємо в листі, що там поусували або понижили вже всі книжки, писані не то українською, але навіть московською мовою. Далі йде мова про Західню Україну:

"Панують там жида - пише автор. - Як селянин назве жида "жид", карають його за те; має його титулувати "еврей". Там руководяться принципом: Хто не робить, хай не їсть. І тому, як ті оповідають, одразу в перших днях після "визволення єдинокровних братів" для жидів зреквіровували в різних місцевостях велику будову нібито під банк, куди збирали всіх жидівок і жидів, платили їм прекрасно, ніби вони урядники, а на ділі займалися вони донощицтвом; люди з міста що ночі зникали, і ніхто не знає, куди.

Другий приклад: В лютому не можна було нічого купити. З тяжкою бідом на ринку з центру появилися гумові чоботи. Продавано їх по 10 рублів. За кілька годин їх уже не стало, а на другий день приватно нишком уже продавали їх жида по 70 рублів. Там вічна проблема хліба. Нарід прагне по свободі. Верховодять всякі горлорізи, мається добре жид, поліція й офіцери. Робітників на залізниці, що мали перини та заголовки, називають буржуями.

Сестра проф. В. має одну сестру в Галичині, а другу в Советах. В Галичині була біда, а та сестра із Советів усе писала, як вона там добре мається. Отже сестра із Галичини якось дістала дозвіл переселитися в Совети. Сестра в Советах була урядничкою в колхозі на найурожайніших землях півдня. Замість гарної хати, прибувши з Галичини сестра знайшла там землянку, а посередині замість пічки, три камені. На питання, чому не має пічки, та відповіла, що вони ходять на т.зв. колективні помий. В той момент прийшов муж, і погостив сестру своєї жінки в той спосіб: відійшов, за годину вернувся і приніс повний капліх пшениці. Розтер її, розложив серед хати поміж камінням огонь, на камінь поклав бляху, спік на ній палаючи й нею погостив її"...

Знову американська "Свобода" публікує листа до одного українця у Філадельфії, виланого з Німецького Перемишля, де м.ін. читаємо:

"С-а годі вирвати зпід большевії. Там робиться пекло на землі. Роблю всі старання, та неможливо. Пограничні села, як Мильнів, Сливниця, Красичин, Тернівці, виселили. Де вони опинилися, ніхто не знає. Інші села якось ще задержали, але певним є, що цієї /минулої - прим. наша/ осені виселять також, бо заборонили орати й сіяти.

Що пишуть у часописах і книжках про ССРСР, це може щойно десятий процент того всього, що там діється... Безпардонно винищують наш нарід український всіма можливими способами. Багато людей постріляли, вивезли на Сибір, розлучаючи при цім родичів від дітей. Цьогорічне збіжжя не позбиране з поля. Це та на большевицька господарка.

Всі бувші українські установи порозв'язували, бібліотеки попалили, а видавництва переіменили на чітго большевицькі. Школи також перероблені на большевицьку систему, релігії нема, російська мова обовязкова, на університетах викладають на всіх виділах комуністичну ідеологію й історію партії, а про правдивий професійний вишкіл не дбають. Духовні семінарі розв'язані.

Товарів жодних не можна дістати. В дійсності нема ні текстильних, ні шкіряних виробів. Навіть споживчих артикулів нема, хоч край рільничий.

Границь дуже сильно пильнують, так, що тепер втекти дуже тяжко.

Проти релігії ведуть дуже сильну кампанію, хоча, як самі стверджують, на галицькім ґрунті вона зовсім не приймається. Священикам передше були дещо залишили, а тепер забрали все, що мали. Деяких вивезли на Сибір, а на церкві понаклали великі податки. Наприклад, на перемиську катедру наклали 14 тисяч рублів на рік 1940. Де ж їх узяти, коли москалі попередньо все забрали, але нарід, хоч голий і босий, зложить останнє і не допустить до замкнення церкви. По селах, де на означений час не зложили наложеного податку на церкви, позамикано церкви, але божниці всі вітворені... Наші єпископи всі залишилися на своїх місцях, а Митрополит видав заборону священикам покидати своїх вірних і втікати за границю. Для українців в Німеччині вислав єпископа, в осені

1939 року, яким став ректор львівського семінаря д-р Сліпий. На випадок смерті Митрополита він мав би стати галицьким Митрополитом. Загально Церква добре держиться завдяки мужній поставі Митрополита, єпископів, священників і загалу народу.

В большевії живуть люде цілий час в великому страху, бо кожної хвилини може підїхати авто Н.К.В.Д. /давніше Г.П.У./ і забрати так, що всякий слід пропаде, і це дуже часто трапляється. Це більша нужда і голод є на Великій Україні, де за двадцять років большевики винищили 13 мільйонів українців. Це попросту жах! На кого в селі завізьметься комісар, а комісарами є переважно неукраїнці, так пиши пропав. Ніхто по тобі сліду не знайде. От бачите, яке там життя. А ті всі, що в Америці захвалюють "рай", хай їдуть переконатися. Найбільші бувши польські комуністи вже всі повтікали з Росії.

Поляки в Галичині нароби́ли много шкід, постріляли багато невинних священників, около сто, а також свідоміших людей. Виловили вони перед самою війною найсвідоміший елемент і по дикому, по звірськи з ним обходилися. Однак і вони дістали!..

Врешті ця ж "Свобода" пише в дописі з Канади про відчит канадійського українця Василя Радзіча перед земляками в Венкувері, в якому цей 23-літній українець, що вирвався з советського пекла, розказує деякі подробиці про Сов. Україну.

Народжений у Канаді, В. Радзіч виїхав в 1928 р. з родиною до Галичини, де займався хліборобством і випалом цегли. "В осені 1939 р. - читаємо в звіті "Свободи" про відчит - наступила большевицько-московська інвазія, як польський уряд і військова команда втекли на румунську землю. Хоч советська влада заявила тоді устами свого прем'єра і комісара закордонних справ Молотова, що вона приходить "визволяти" Західню Україну з польського ярма, за молодим Радзічем почала шукати Г.П.У. як за чужинцем. Родичів Радзіча, хоч вони були українського роду, арештовано за те, що були "куркулями", і разом з іншими середньо маючимися мешканцями села виселено чи вигнано. Молодий Радзіч ховався по сусідніх селах між приятелями. Згідно з його словами, де ступає большевицька влада, там зараз крайня нужда. Всі середники покиви забирає зараз червона армія. Тому й дуже мало полишилося з покиви для галицьких українців, з яких багато відразу почало голодувати. В часі зими, що наступила, багато бездомних українців позамерзало на смерть. У тому часі молодий Радзіч дістався до Львова і зателеграфував до британського консульату в Москві, благаючи помічі. Одержавши румунську, французьку й італійську візу, мав переїхати до Румунії. Однак його чекісти заарештували й завернули. Опісля дістався він до Москви, де продав два свої одяги й черевики за 1200 рублів і за ті гроші дістався через Сибір до Владивостоку. Большевицька влада дала йому вкінці візу в ті надії, що він буде помагати викликати революцію в Канаді. У Владивостоці большевицька поліція перешукала його до нага й пильно оглядала його пасок, однак не знайшла нічого підозрілого. Один із большевицьких чекістів стукнув до чола Радзіча, вдирляючись у нього проникливо та говорячи: Хотів би я знати, що там міститься..."

Опісля Радзіч дістався, не без пригод, через Ніппон до Канади. В своїому докладі він подав, що напередодні місцеві комуністи йому грозили, щоб мовчав і негайно винісся з Венкуверу. Теж після відчиту Радзічеві грозили кілька разів.

Оце три свідчення трьох різних осіб, з різних кінців світу - свідчення, що згідні в одному: в Україні під червоним ярмом панує жахливий терор, нужда, й злочини московсько-жидівських можновладців спрямовані на загибель нашого народу.

Вибори на ЗУЗ.

В другій половині грудня советська преса опублікувала висліди виборів у місцеві ради в Волинській, Дрогобицькій, Львівській, Рівенській, Станиславівській і Тернопільській областях. У виборах взяло участь 93 % всіх управнених до голосування. "Вибрано" 453 делегатів в обласні ради, 7179 в районні ради, 4762 в городські, 342 у районні ради міст, 1697 у присілкові ради та 64072 у сільські ради. Про вартість советських виборів і про те, кого власне "вибрало" населення, шкода тратити слів.

СКІЛЬКИ УКРАЇНЦІВ ЗАЛИШИЛОСЯ ЦЕ В РУМУНІЇ?

Румунський щоденник "Універсул" подав наступну статистику:

Всього населення Румунії перд розбаром було: 20,050.378 мешканців, з чого було 14,654.648 /73,1 %/ румунів, 1,506.605 /7,5 %/ мадярів, 1,088.430 /5,4 %/ українців, 782.283 /3,9 %/ німців, 734.901 /3,7 %/ жидів, 409.273 /2 %/ болгарів і 872.239 /4,4 %/ інших народів.

Внаслідок евакуації втрачено 6,758.954 мешканців, з чого 3,373.934 румунів. У теперішніх границях остало загально 13,291.424 населення, з чого в 11,282.708 /84 %/ румунів, 536.024 /4 %/ мадярів, 587.230 /4,4 %/ німців, 283.094 /2,1 %/ жидів, 77.403 /0,6 %/ болгарів, 74.620 /0,6 %/ українців і 450.337 інших народів.

Небаром мають перевести в Румунії новий перепис населення.

Б. ПРЕЗИДЕНТ ЛИТВИ СМЕТОНА В АМЕРИЦІ.

Українська преса за океаном сповіщає, що при кінці мин. року прибув ув Америку Б. Президент Литви, Атанас Сметона, разом з своїм зятем, полк. Альфом Валюшин. Туди ж прибула теж чільна литовська діячка Ядвига Тубеленя. Литовці за кордоном, вважають А. Сметону й надалі своїм Президентом, й ведуть зусильну акцію для визволення своєї батьківщини з московського ярма.

Польські справи.

Трагікомічний "маршал" кол. Польщі Ридз-Сьміглі втік з місця інтернування в Румунії. Останні вістки сповіщають, що він уже за межами Румунії, здається в Туреччині.

Польський часопис у Канаді "Газета Католицка" помістив статтю п.н. Погляд на Східню Европу, де займає становище й до України. Автор статті вважає, що прилучення західньо-українських і білоруських земель до Советів - тимчасове. Росія, каже автор, втратить ці землі після війни, бо "польська держава і польська політична думка не визнала, не визнає й ніколи не визнасть фактів, доконаних Советами на Сході". Коли німці переможуть, твердить далі стаття, вони без труду розіб'ють Росію і заберуть українські та білоруські землі. Коли ж переможе Вел. Британія, то й тоді ці землі будуть від неї відібрані й, очевидно, прилучені до Польщі...Стаття вираховує далі ті "благодаті", що їх українці мали від польської держави, хоч і "допускалася стара Польща помилок на українським терені". Газета взиває українську еміграцію, щоб занехала своєю ворожнечу до поляків, і ставала до спільної боротьби "за нашу і вашу вольносьць".

Нафта в Ромнах.

На склоні гори Золотуха біля міста Ромни вдарила з глибини 450 метрів могутня фонтана густої нафти. Вибух був такий сильний, що залляв значну територію, й на якийсь час аж перервалася комунікація по сумським шосе. Большевицька преса обіцяє собі з роменської нафти великих користей для господарства. Недавно відкрили нові копальні нафти теж у Казахстані. Всеж, наскільки недостає Советам цього сирівця, видно з того, що в грудні м.р. Гол. Господарська Рада СССР задекретувала гострі обмеження в споживанні бензини для невійськових самоходів.

Канал між Дунаєм та Чорним морем.

"Франкфуртер Цайтунг" подає, що в Советах виготовили проект каналу між місцевістю Чорна Вода над Дунаєм та Чорним морем. Після прилучення Бесарабії до СССР деякі відтинки довшнього Дунаю творять кордони Советів, а кірм цього урегулювання дунайських гирл уже від довшого часу натрапляє на технічні труднощі. Щоб вкоротити дорогу до Чорного моря та оминати згадані технічні, а до того ще й різні митні, труднощі, СССР почне небаром будову нового каналу.

У ДЗЕРКАЛІ СВІТОВОЇ ПРЕСИ.

Перед рішеннями в європейській війні?

З боку найвищих німецьких чинників впали на Новий Рік заповнення, що в цьому, 1941, році війна проти Англії покінчиться, й то перемогою Райху. В зв'язку з цим світова преса снує згоди на тему, як власне розвинуться дальші військові дії Німеччини. Швейцарські "Базлер Нахріхтен" бачать аж п'ять різних можливостей.

"Поперше - пише газета - можливо, що те, що в усіх на устах, справді станеться небаром, іменно, що німці спробують злученими силами своєї армії, флоту й летунства перевести висадку в Англії чи Шотландії.

Подруге, таксамо можливо, але може дещо менше правдоподібно, що переведення цієї акції покищо відложать, і що замість неї розпочнеться похід проти Туреччини шляхом на Єгипет. Все одно, котра із цих двох можливостей є на черзі, було б цілком зрозуміло, що з німецького боку натякають на обидві одночасно. Цим робом мається в пляні, щоб не дати Англії зосередити всі сили у справді загроженій зоні, чи це буде канал Ля Манш чи Дарданелі.

Потреть, невиключене теж, що Німеччина візьметься за один і другий варіант одночасно, згідно з засадою "Одне робити, а другого не залишати". Німецька ж сухопутна армія така велика, що вона може кинути потрібних кількадесять дивізій однаково в західний, як і східний вирішальний бік. Пересунення частин на схід, навіть коли б там не мало початися щось більшого, не було б злишне з огляду вже хоча б на Советську Росію. Як не мало ймовірні хвилево воєнні задуми Росії, всеж не можна їх, осторожно розраховуючи, залишити цілком поза увагою.

Почетверте, той, хто ніяк не хоче дати себе заскочити, не виключить можливості, що наразі не розпочнеться ніяке з тих, так сильно роздутих, підприймають, а станеться щось, що прямуватиме не до воєнного розбиття Англії, а до загострення її блокади. Можна б напр. подумати про іберійський півострів й спробу замкнути Середземне море через Гібральтар, або про групи португальських островів на Атлантику. Італійська преса загострила своє становище до Португалії. Теж Ірландія могла б увійти в рахунок.

Поп'яте ж, згадаймо для повноти образу, що може загальне напруження з днів переходу старого року в новий промінє, й покищо може не наступити ніякий новий оборот у війні! Цю останню можливість допускає газета на випадок, коли б американський конгрес мав не затвердити плянів през. Рузвелта щодо помочі Англії. Тоді, мовляв, Вісь не мала б чого спішитися.

Активність Осі.

Про масові транспорти німецького війська в Румунію повідомляла зокрема американська Юнайтед Прес. Про перекинення німецьких сухопутних і воздушних контингентів в Італію частинно писала сама ж преса Осі, а світова преса, головно швейцарська, подавала навіть висоту цих контингентів. На тему активності Німеччини й Італії на Балкані пише швайц. "Трібюн де Льозан":

"Згруповуючи довкола себе різними договорами більшість балканських держав, Німеччина ловить два голуби на одну фасолю. Стратегічно Німеччина заповняє собі незвичайно важливу позицію. З другого боку вона показує перед світом що приязнь європейських народів докоаний факт. Райх не потребує ханатися за збройну силу, бо його дипломатія дозволяє йому осягнути багату мету приязнями балачками й договорами порозуміння.

Від коли Греція у війні з Італією, Туреччина стала останньою європейською країною, де Англія може надіятися, що її слухають. Завдяки своїй стратегічній позиції Туреччина є державою, з якою треба рахуватися. Коли б війна мала поширитися на Близький Схід, становище, яке зайняла б Туреччина в цьому моменті, було б вирішальне для ходу всенних подій! Далі газета міркує, що Німеччина захоче подібно наблизитися до Туреччини, як до Югославії наблизилася шляхом мадярсько-югославського пакту, отже через заприятелені балк. держави.

Дуже характерний для можливих дальших плянів Осі є той інтерес німецько-італійської преси для арабських країв, який вона виказує за останній час. Так напр. заповняє "Джорнале д Італія" арабів, що "Італія завжди боронила їх

проти британських насильств й надалі буде це робити".

Америка.

Про рішення Америки помагати Англії всіма силами, крім встриянення у війну, годі вже сьогодні сумніватися. Але з самого ж англійського боку здають собі справу, що реальні наслідки для Англії з американських обіцянок будуть ще не зараз слідні. Так напр. пише "Ное Цірхер Цайтунг", що англ. господарський експерт Лейтон, який вернув із Америки, висловив перед пресою осторогу, щоб не впасти чудес від посилок воєнних матеріалів з Америки. "На виконання вида них замовлень - казав він - треба чекати 12-15 місяців; достави замовлень, зроблених після вибуху війни, не почнуться скорше, як в літі, зими й на весну 1942 року. Американська індустрія не переключена ще вповні на воєнну продукцію, бо до цього потрібна співпраця уряду й адміністрації, що буде можливе щойно після того, як займе своє становище конгрес". Вказати б тут теж на голос америк. журналу "Аерн Ейдж", який пише, що в воєнній індустрії Зєдинених Держав пропало через страйки за останнього пів року 11 мільйонів годин праці.

Зацитуємо тут характерний голос філадельфійської "Сатердей Івнінг Пост", що говорить про еволюцію англо-саської демократії в бік - абсолютизму. "Демократія - пише газета - народилася в лоні республіки; сьогодні маскара демократії скриває все більше кріпнучий абсолютизм, подібний до того, який панує в тотальних потуг. Своєрідна диктатура, в якій вислів "вільний уряд" не можна нині розуміти в традиційному змислі свободи народу, а свободи уряду зрозумілої в сенсі куди ширшому - в сенсі повної контролі законів й спромоги здушити всяку опозицію". З браку місця, назвемо тільки подібну статтю В.Р. Гирста в "Вошінгтон Таймс Гералд". Це важне для тих, що більше палські, ніж сам папа, й включаються в неіснуючий навіть для багатьох американців, двоподіл світу по світоглядам...

Совети.

"Базлер Нахріхтен" подає цікаві відомості про плани Советів, від коли вони /після окупації Бєсарабії/ стали "дунайською потугою". Після світової війни Дунай проголосила була Антанта міжнародною рікою й віддала контролю над ним т.зв. Інтернаціональній Дунайській Комісії, що крім усіх придунайських держав, включала теж Англію, Францію й Італію. Німеччина вже перед роками виступила з цієї комісії й у минулому році добилася її скасування, при чому контроля безпеки на Дунаю перейшла до самих придунайських держав. Від коли ж отже СССР станули над долішнім бігом Дунаю, вони не тільки почали домагатися своєї причастности до нового режиму на цій ріці, але й в переговорах в Букарешті висунули домагання, що дельта Дунаю має підлягати контролі виключно Росії й Румунії. Це викликало спротив Німеччини, яка якраз в вільному виході з Дунаю на Чорне море й Схід бачила свою найближчу мету. Переговори придунайських держав у Букарешті хвиливо перервалися через це, а Совети переводять спішно укріплення над дунайською дельтою, постягали туди річкову воєнну флоту й замовили в Будапештських верфтах вісім великих пасажирських кораблів для плавби по Дунаю. Врешті й перенесення центру Бєсарабії з Акерману до Ізмаїлу отже над дунайську дельту, йде по лінії советських намагань стати твердоконою над Дунаєм. Тут зарисовується отак, стверджує швайц. щоденник, явне німецько-російське противенство далекоїдучої ваги, яке в майбутньому зможе стати поважним "каменем преткновенія" між обома потугами.

Нотуємо за світовою пресою арештування комуністів у Франції, Румунії й Болгарії.

/УПС/

УКРАЇНЦІ В ІТАЛІЇ.

українських

На Свят-Вечір надавало ватиканське радіо концерт колядок у виконанні хору греко-католическої колегії в Римі. Першого ж дня Різдва відправив о. архимандрит Ткачук у церкві св. Андрія в рочишту Богослужбу в наміренні Українського Народу.

/УПС - Рим/.